

Україна у фокусі

2 – 8 лютого

2015 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>6</i>
<i>НОВА СПРОБА МИРУ НА ДОНБАСІ: СПОДІВАННЯ БЕЗ НАДІЇ.....</i>	<i>6</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

2
лютого

Все майно колишнього президента Януковича і його соратників заарештовано. Про це Генпрокурор України Віталій Ярема повідомив під час брифінгу. За його словами, вся нова інформація про майно колишніх чиновників високого рангу також перевіряється. Крім того, він повідомив, що ГПУ повністю встановила всіх причетних до розгону Майдану 30 листопада 2013 року.

3
лютого

Кількість загиблих на Донбасі в результаті боїв у цьому регіоні перевищила 5300 осіб, 12235 осіб, починаючи з середини квітня минулого року, отримали поранення. Про це повідомили в прес-службі управління Верховного комісара ООН з прав людини.

Венеціанська комісія закликала призупинити закон про люстрацію, щоб його доопрацювати. Як заявив голова Єврокомісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) Джанні Буїккіо, нинішній закон про люстрацію є поганим і Венеціанська комісія дуже критична в його оцінках. «Але ми дійшли спільної думки в дискусіях із вашими представниками, з міністром юстиції і домовилися спільно працювати над його доопрацюванням і узгодженням цього закону з європейськими стандартами», – зазначив він.

4
лютого

Верховна Рада України ухвалила закон, згідно з яким Віктор Янукович позбавлений звання президента України. За відповідне рішення парламенту проголосував 281 депутат.

Ситуація в зоні Антитерористичної операції залишається складною – про це йдеться у зведенні РНБО. Бойовики здійснюють масовані обстріли позицій сил АТО на Дебальцевському і Северодонецькому напрямках, а також у районі містечок Щастя та Станиця Луганська. Спостерігається накопичення боєприпасів, озброєння, військової техніки і живої сили терористів для повторення спроб наступальних дій на Дебальцевському та Волноваському напрямках.

5
лютого

Верховна Рада ухвалила законопроект про зняття недоторканності з депутатів та суддів. Спікер парламенту Володимир Гройсман пояснив, що це голосування ще не означає остаточного скасування недоторканності. Законопроект буде скеровано до Конституційного Суду, а остаточно скасувати депутатську недоторканність парламент зможе лиш у вересні цього року.

Президент України Петро Порошенко зустрівся з держсекретарем США Джоном Керрі в Києві. Глава Держдепу заявив, що США не мають наміру вступати в конфлікт з Росією і сподіваються на дипломатичне вирішення протистояння на сході України. Джон Керрі закликав Росію вивести війська і танки з України і наголосив, що припинення вогню і переговори – єдиний спосіб для Росії уникнути міжнародної ізоляції.

Франція виступила проти вступу України в НАТО. Про це заявив французький президент Франсуа Олланд. «Для Франції вступ України в НАТО є небажаним», – сказав він, зазначивши, що робить цю заяву спеціально для росіян, які турбуються з цього питання.

Лідери України, Німеччини та Франції Петро Порошенко, Ангела Меркель і Франсуа Олланд зустрілися в Києві. Під час зустрічі вони підтримали мирне врегулювання конфлікту в Донецькій і Луганській області та висловили сподівання, що і Росія зацікавлена в цьому. Політики також обговорили можливості розвитку діалогу в нормандському форматі. Після зустрічі Порошенко заявив, що пропозиції Меркель та Олланда щодо України можуть спрацювати.

Під час переговорів Петра Порошенка з Франсуа Олландом і Ангелою Меркель питання федералізації України не обговорювалося. Про це заявив заступник глави Адміністрації Президента Валерій Чалий. За його словами, «ніякого документа, так званого «плану Путіна», для обговорення вони не привозили», учасники переговорів напрацьовували єдину позицію щодо врегулювання ситуації на основі мінських домовленостей.

Президент України Петро Порошенко готовий оголосити воєнний стан в Україні, якщо конфлікт на Донбасі буде наростати. Про це він заявив в інтерв'ю виданню El Pais. Він наголосив, що поки цього не робить, бо це передбачало б обмеження демократії та свобод, а також стало б загрозою для розвитку економіки.

6
лютого

Відбулися переговори за участю Володимира Путіна, Ангели Меркель і Франсуа Олланда в Москві. Після бесіди прес-секретар президента РФ Дмитро Пєсков заявив, що «Росія, Франція і ФРН ведуть підготовку тексту можливого спільного документа щодо імплементації мінських домовленостей». Пєсков зазначив, що це робиться для того, «щоб потім цей текст і ці пропозиції були представлені на схвалення всім сторонам конфлікту».

7
лютого

Олланд і Меркель прокоментували переговори в Москві. Зокрема президент Франції Франсуа Олланд заявив, що переговори в Москві є одним із останніх шансів уникнути війни в Україні і якщо не домогтися успіху в пошуках сталої мирної угоди, тоді сценарій може бути один – війна. На думку канцлера Німеччини Ангели Меркель, військовим шляхом не можна домогтися виходу з кризи на Донбасі. За її словами, візит до Москви мав сенс, але невідомо, чи вдасться досягти успіхів.

Україна стала головною темою на Мюнхенській конференції з питань безпеки. У рамках конференції відбулися тристоронні переговори Президента України Петра Порошенка, канцлера Німеччини Ангели Меркель та віце-президента США Джо Байдена.

Зокрема, Байден заявив, що США продовжать надавати Україні допомогу в питанні безпеки і не бачить військового шляху вирішення конфлікту в Україні. Канцлер Німеччини Ангела Меркель також наголосила на тому, що конфлікт на Сході України можна вирішити лише мирним шляхом і виступила проти постачання Україні озброєнь Заходом. Вона також заявила, що розчарована невиконанням мінських мирних домовленостей, але наполягала на потребі пошуку політичного врегулювання і нових мирних зусиллях.

Під час виступу на Мюнхенській конференції Порошенко продемонстрував паспорти які, як він заявив, належать російським військовим, що «заблукали на Донбасі». Він також заявив, що під виглядом гуманітарних конвоїв в Україну ввозяться БМП, танки, ракетні системи та боєприпаси. Порошенко наголосив, введення миротворчого контингенту, яке пропонується, займе півроку, впродовж яких гинутьимуть люди. На його переконання, щоб встановити мир на Донбасі, необхідно закрити кордон з РФ і вивести російські війська. При цьому глава української держави заявив про право країни отримати оборонне озброєння з метою захисту своєї територіальної цілісності, а також про те, що Україна готова в будь-який час підтримати режим припинення вогню.

Мирний план Ангели Меркель і Франсуа Олланда щодо України передбачає створення демілітаризованої зони від 50 до 70 кілометрів. Про це повідомив Олланд в ефірі телеканалу France 2. Голова Франції також закликав до «вельми широкої» автономії для східних регіонів України. «Ці люди воювали. Складно буде змусити їх вести звичайне життя», – уточнив Олланд.

8
лютого

Порошенко, Олланд, Меркель та Путін домовились провести зустріч в нормандському форматі в середу 11 лютого в Мінську. Про це повідомила прес-служба президента України. Під час телефонної конференції сторони обговорили шляхи досягнення мирного врегулювання ситуації на Донбасі, зокрема співрозмовники досягли прогресу в обговоренні комплексу заходів щодо імплементації мінських домовленостей.

II. Аналітична довідка

НОВА СПРОБА МИРУ НА ДОНБАСІ: СПОДІВАННЯ БЕЗ НАДІЇ

5 лютого до Києва з візитом прибули канцлер Німеччини Ангель Меркель і президент Франції Франсуа Олланд, зустрівшись з українським главою держави Петром Порошенком та обговоривши з ним план врегулювання конфлікту на Донбасі. Того ж дня столицю України відвідав і Державний секретар США Джон Керрі. 6 лютого очільники Франції та Німеччини відвідали Москву, де провели зустріч на аналогічну тематику з російським Президентом Володимиром Путіним. Проблема Донбасу було порушено й під час Мюнхенської конференції з безпеки, що відбулася 6-8 лютого, а згодом і в телефонній розмові між Порошенком, Меркель, Олландом і Путіним 8 лютого.

*Із чим пов'язана активізація дипломатичних зусиль лідерів
Німеччини та Франції?
Чи допоможе вона врегулювати конфлікт на Донбасі?*

Приїзд до столиці України керівників двох ключових держав ЄС з метою посприяти дипломатичному врегулюванню конфлікту на Донбасі, на перший погляд, став знаковою подією, здатною вплинути на припинення чи бодай пом'якшення бойових дій на сході України. Водночас, судячи з малочисельних результатів переговорів на найвищому рівні протягом останніх днів, ініціатива Меркель і Олланд, вочевидь, мала реактивний характер і не містила будь-яких проривних ідей.

З одного боку, намагання керівників Німеччини і Франції безпосередньо ініціювати врегулювання ситуації на Донбасі з великою вірогідністю стало відповіддю на озвучені наміри США розглянути питання надання Україні зброї. Очевидно, що в очах багатьох європейських лідерів такий крок загрожує асиметричною відповіддю з боку Росії та початком повномасштабної війни на континенті. Тому поїздка Меркель і Олланд мала на меті перехопити ініціативу з умиротворення Росії у

своїх колег із США та натомість спробувати залишити процес взаємодії з Кремлем у дипломатичних рамках.

З іншого боку, цей візит також став відповіддю на дії Москви, зокрема на нові неформальні пропозиції Путіна щодо припинення конфлікту на Донбасі, які передбачали максимально вигідні для нього умови. Очевидно, що задоволення подібних вимог Путіна не узгоджувалося з тими компромісами, на які готові піти країни ЄС, тому активність Меркель і Олланда можна також пояснити їхнім бажанням запобігти нав'язуванню порядку денного з боку російського президента.

Поза тим, обмаль повідомлень про результати переговорів може свідчити про те, що пропозиції Меркель і Олланда, по-перше, зводяться до уточнення чи модифікації планів щодо імплементації підписаних 19 вересня Мінських домовленостей і, по-друге, вкотре зіткнулися з повним нерозумінням російської сторони. Тому, незважаючи на позірну

екстраординарність візитів керівників країн ЄС до України та Росії, сподіватися на будь-який дипломатичний прорив у питанні врегулювання конфлікту на Донбасі не доводиться. Найбільш вірогідним наслідком переговорів може стати підписання нових документів, що деталізуватимуть Мінські угоди.

Про конкретний зміст цих домовленостей говорити поки важко, однак найбільш вірогідно, що їхній потенціал обмежуватиметься зниженням інтенсивності бойових дій у найбільш гарячих точках зіткнення та створенням умов для евакуації біженців і обміну полоненими. У цьому контексті створення демілітаризованої зони, ідею якої запропонував Олланд, видається не надто реалістичним, адже для успішної реалізації цієї ідеї потрібен повноцінний міжнародний миротворчий контингент, введення якого Росія, безперечно, блокуватиме. З іншого боку, зважаючи на втрати обох сторін конфлікту протягом останнього місяця і стагнацію наступу сепаратистів бодай тимчасове припинення бойових дій, вочевидь, буде вигідне обом сторонам.

Порив на дипломатичному рівні, натомість, поки що виглядає ще менш реальним. З одного боку, намагання Росії нав'язати своє бачення статусу окупованих територій Донбасу – політично залежних від Москви, однак

фінансованих Києвом – не лише суперечить інтересам України, а і навряд чи знайде підтримку в ключових європейських столицях. З іншого боку, обмін частини суверенітету України у вигляді федералізації чи закріплення позаблокового статусу на припинення деструктивних дій Москви не лише йде урозріз з цінностями ЄС, а й очевидно приречений лише на подальше заохочення російської агресії. Очевидно, що це добре розуміють у США, однак і лідери Об'єднаної Європи з великою вірогідністю будуть змушені це усвідомити.

В сухому залишку зусилля Меркель і Олланда можуть стати ще однією відчайдушною спробою змусити Путіна припинити агресію мовою дипломатії без великих сподівань на успіх. Якщо вони завершаться так само безрезультатно, як і попередні, на арену з новою силою можуть вийти США, а країни ЄС будуть змушені переглянути інструменти діалогу на користь інструментів тиску. Чи призведе це до початку озброєння українських збройних сил з-за Атлантики, поки неясно, однак імовірна невдача поточної активізації дипломатії зробить цей сценарій значно вірогіднішим. За таких умов Україна може опинитися перед ще більш агресивним Кремлем, однак отримати куди відчутнішу підтримку з боку Заходу.

Висновки

Таким чином, ініціатива Ангели Меркель і Франсуа Олланда з приводу врегулювання конфлікту на Донбасі, вочевидь, стала спробою перехопити американську ініціативу, не допустивши початку озброєння України з боку США, та не містила будь-яких інноваційних ідей.

Навіть попри це, зважаючи на продемонстрований Росією в останні дні опір будь-яким спробам іти на поступки, очікувати бодай поміркованого дипломатичного успіху навряд чи варто. Наслідком переговорів може стати зниження інтенсивності бойових дій на Донбасі, за яким, утім, стоятиме підготовка обох сторін до ймовірного нового етапу протистояння.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук